

Avrapportering ABM-projekt, Jonas M Nordin, Statens historiska museer

Inledning

År 2008 anställdes jag, Jonas M Nordin som forskare och 1:e antikvarie vid myndigheten Statens historiska museer (SHMM), med placering vid Historiska museet (SHM), enheten för kulturhistoria och samlingar. Anställningen skedde inom ramen för det ABM-forskarprojekt som Kungliga Vitterhets- Historie- och Antikvitetsakademien och Riksbankens jubileumsfond tagit initiativet till och finansierat.

Tjänsten var formulerad som både trainee-tjänst inom myndigheten (SHMM) och en akademisk *tenure-track* – anställning som efter en längre tids forskning, följt av prövning (efter två år) – övergå i annan tjänstgöring vid värdinstitutionen. Sex månaders provanställning praktiserades. Efter avstämningen 2010 bedömdes projektet som framgångsrikt och gavs möjlighet att fortsätta ytterligare tre år. Att uppnå docentkompetens under de fem åren och uppvisad skicklighet i tjänsteutövningen var de framgångsfaktorer som postulerades i avtalet mellan finansörerna och SHMM. Jag antogs som docent i historisk arkeologi vid Lunds universitet hösten 2013. Den sista januari upphörde anställningen och projektet, vilket föregåtts av varsel följt av uppsägning. Jag erbjöds inte någon fortsatt anställning.

Projektets syfte

Projektet syftade till ”att genom arkeologiska studier av materiell kultur och utifrån perspektiv kring historiebrik och kolonialism utveckla den historiska arkeologin och överbrygga den konstruerade kronologiska gränsen mellan medeltid och tidigmodern tid.” (Forskningsplan: Andra tider andra platser – materiella uttryck av historiebrik och kolonialism; www.shmm.se/fou).

I projektbeskrivningens publiceringsplan angavs att sex artiklar skulle publiceras tillsammans med en monografi. Förändrade förutsättningar inom den humanistiska forskningen med större betoning av betydelsen av internationella granskade publiceringar medförde att denna publikationsform prioriterades. Den planerade monografen sköts upp och kommer att publiceras efter att projektet avslutats. Istället har 16 vetenskapliga artiklar skrivits (varav fyra är under granskning/utgivning) samt två antologier redigerats och flera populärvetenskapliga texter författats.

Projektets tre viktigaste resultat

Vetenskaplig redovisning har skett under projektets gång genom publicering av vetenskapliga artiklar, föredrag vid seminarier, nationella och internationella konferenser samt populära publikationer och föredrag.

Projektets tre viktigaste resultat består i:

1. Att ha stärkt betydelsen av den historiska arkeologin vid Historiska museet och verkat för ökad relevans av denna inriktning i den svenska akademiska forskningen i stort.

Genom min tjänstgöring och forskning har Historiska museet blivit en aktör inom forskningsfältet historisk arkeologi och med detta fått nya samarbetspartners och skapat nya kontakter, regionalt, nationellt och internationellt.

2. Ökat medvetande om globalarkeologiska och globalhistoriska perspektiv inom Historiska museets verksamhetsområde synligt i både utställningar, programverksamhet, FoU-verksamhet och internt förändringsarbete (SHMM har till exempel betonat relevansen av globala aspekter av det förflutna i det manifest som framtagits 2013/14 vari föreliggande forskningsprojekt varit en del).
3. Ny empiriska vetenskapliga resultat framtagna i projektets delstudier som visat på betydelsen av den tidigmoderna globaliseringen och kolonialismen, både i sin samtid och i dagens samhälle. Fallstudier från arkeologiska undersökningar i dagens Pennsylvania, Nya Sverige (Nordin 2013 b; 2014), visar på en påtaglig interaktion mellan svenska kolonister, andra europeiska aktörer och urfolk. På liknande sätt har en påtaglig grad av globalisering och påverkan av en kolonial ideologi kunnat spåras i centrala Sverige såväl som i Sápmi vilket kunnat synliggöras genom studier av SHMs samlingar (Nordin 2010, 2012, 2013a, 2014, Nordin in press a)

Nya forskningsfrågor

Projektet *Andra tider – andra platser* har genererat ett flertal nya forskningsfrågor. En del har varit möjliga att arbeta vidare med, fördjupa sig i och besvara. Andra har lett vidare till ytterligare frågor och tarvat fördjupade analyser. Projektet har resulterat i fyra huvudfrågor vilka också lett vidare till nya forskningsprojekt varav två för närvarande är finansierade av Vetenskapsrådet från 1.2.2014 till 1.2.2018

1. Konstruktionen av samer, Sápmi och den materiella kulturens betydelse i denna process. Pågående projekt, *Att samla Sápmi*, finansierat av VR.
2. Den globala plantagen. 1600-talets metallindustri och bruksrörelse som ett led i ett modernt globalt produktionssätt. Pågående projekt, *En kolonial arena*, finansierat av VR.
3. Skandinaver på slavkusten. Vilken roll spelade Svenska Afrikakompaniet, 1649–63, för övergången från metallhandel till slavhandel, vilken roll spelade svenskar och danskar för integreringen av guldkusten i den atlantiska världen vid 1600-talets mitt? Framtida forskningsprojekt.
4. Modernitetens marginaler. Ekonomiska och sociala strategier i modernitetens utkant, Svenska romer under 1900-talet. Projekt under uppstart vid SHM under 2014.

Projektets viktigaste publikationer

Projektet har genererat (eller kommer att generera) 24 publiceringar, varav fyra i internationella referee-granskade tidskrifter samt ytterligare två i 'review' och fyra i internationella publikationer. Vidare har två antologier redigerats inom ramen för projektet.

De två viktigaste publikationerna är artiklarna: 'Embodied Colonialism – The cultural meaning of Silver in a Swedish colonial perspective in the 17th century'(Journal of Post-Medieval

Archaeology 2012) och 'The Centre of the World: The Material Construction of Eurocentric Domination and Hybridity in a Scandinavian Seventeenth-Century Context' (Journal of Material Culture 2013).

I 'Embodied Colonialism' tas ett helhetsgrepp på 1600-talets materiella kultur, den eskalerande globaliseringen och den framväxande kolonialismen utifrån källmaterial från Sápmi och Sverige. Artikeln sammanfattar tidigare fallstudier och pekar vidare mot andra empiriska fall. I 'The Centre of the World' undersöks konstruktionen av en eurocentrisk världsbild på Skoklosters gods utifrån förhållningssätt till ruiner och äldre byggnader samt insamlade föremål från den atlantiska världen.

Projektets bidrag till ökad samverkan mellan universitetsvärlden och ABM-sektorn

Under projektets gång har intensiva kontakter med universitet i skilda delar av världen skapats och upprätthållits. Universiteten i Lund och Uppsala har varit de viktigaste men universiteten i Stockholm, Helsingfors, Uleåborg, York och University of Maryland (Washington DC), University of Massachusetts, Stanford University samt University of West Bohemia (Plzen) har varit del av pågående samarbeten som skapats under projektets gång och som varit en stor tillgång för projektet.

Andra typer av förmedling

Inom ramen för projektet eller i nära anslutning till detta, har undervisning i ämnet arkeologi på grund-, fortsättnings-, fördjupnings- och masternivå genomförts (Stockholms universitet). Här har resultaten från projektet varit betydelsefulla. Ett tjugotal visningar av utställningar och samlingar vid SHM har genomförts. Fyra populärvetenskapliga föreläsningar har hållits. Sex forskarseminariepresentationer vid olika institutioner. Tretton internationella konferenspapers har presenterats och två nationella. I det till projektet relaterade forskningsinitieringsprojektet *Globarch*, som drivs tillsammans med Magdalena Naum, Lunds universitet, sker återkommande kunskaps- och resultatpridning vi hemsidan och genom nätverksträffar (www.globarch.org).

Sammanfattning

Forskningsprojektet Andra tider – Andra platser är avslutat. Att arbeta inom detta projekt har varit mycket givande. De fem forskningsåren har kunnat förena det bästa av två världar, nära tillgång till en unik arkeologisk samling och samtidigt ett intensivt globalt vetenskapligt samtal. Projektet har lett till många nya vetenskapliga frågor varav några kommer att fördjupas i framtida forskningsprojekt. För mig har projektet inneburit ett avgörande steg i karriären och en avsevärt stärkt position inom forskningen.

List of Published works, *Andra tider, andra platser*,

Conference papers

2014: State Formation in the North. Session organized at 47th SHA Conference, 8–12.1 Québec. Together with Gavin Lucas and Timo Ylimaunu. Paper: Collecting Sápmi, presented in the same session.

2014: Paper: New Collaborations, New Perspectives, New Questions, together with Lu Ann De Cunzo presented at 47th SHA Conference, 8–12.1, Québec.

2013: Materialities on the move: People objects and material imprints in ‘Old’ and New Sweden. Paper presented at Encountering the Other – understanding Oneself. New Sweden 375th Anniversary Conference, Lund 8–10.6.

2013: Biographies of looting: The material culture of sacking in a north European context, 19th EAA Conference Plzen, 1–5.9. In Session ‘Archaeological perspectives of the Thirty Years’ War.

2013: Shards of the Atlantic: Sweden and 17th Century Colonialism. Paper presented at 46th SHA Conference Leicester, U.K. 9.1-12.1 2013 in Session ‘Colonial Scandinavia and Scandinavian Colonialism’, organized by Jonas M Nordin and Carl-Gösta Ojala.

2012: Colonialism Within: Spatial Reflections of the Global World in the seventeenth Century. Paper presented at the 18th EAA Conference in Helsinki 29.8-1.9 2012 in Session ‘Entangled Colonialism’, organized by Jonathan Finch, Magdalena Naum and Jonas M. Nordin

2012: New Sweden Revisited. Paper presented at Society for Historical Archaeology’s yearly Conference, 4–8, January, Baltimore Md.

2011: Session organized, together with Ph.D. Magdalena Naum & M.A Ruud Stelten (title: Adressing the Void) at the 17th EAA-conference, 14–17.9. Paper presented in the same session.

2011: Paper presented at the Society of Post Medieval Archaeology, conference Isle of Man, 2–4.9.

2011: Plenum presentation Svenska historikermötet i Göteborg, 5–7.5.

2011: Paper presented at the 11th Nordic TAG-conference in Kalmar, 19–21.4.

2011: Paper presented at the 8th Nordic conference of Stratigraphy in Jönköping, 25–26.2.

2010: Paper presented at the 16th EAA-conference in Den Haag, NL. September.

2009: Paper presented at the 15th EAA-Conference in Riva del Garda, It. September

2009: Session organized and paper presented at the 10th Nordic TAG-conference in Stiklestad, No. May.

In review

Nordin, J.M. ‘Organized Materialities: In search of the late medieval rural guilds and their material culture’. In review for *Scandinavian Journal of History*.

Herva, V-P. & Nordin, J.M. ‘Unearthing Atlantis and performing the past in Seventeenth-Century Sweden: Understanding the Biography and Context of an Early Modern ‘Esoteric’ Artefact’. In review for *Journal of Social Archaeology*

Eriksdotter, G., Nordin, J.M. & Nilsson, P. ‘Elements of the Conspicuous: Spatializing a Swedish Baroque Landscape Between the Local and the Global’ In review for the journal *Landscapes*.

Forthcoming

Nordin, J.M. forthcoming a, ‘Metals of Metabolism: The Construction of Industrial Space and the Commodification of Early Modern Sápmi’ Historical Archaeologies of Capitalism (revised edition) Eds. Mark P. Leone & Jocelyn Knauf. Springer: New York.

Nordin, J.M. forthcoming b, ‘Från Guldkusten till Slavkusten – svenska kulturlandskap på främmande kust?: Svenska Afrikakompaniet och den tidigmoderna globaliseringen’. *Världens svenskaste historia*. Lotta Fernstål & Fredrik Svanberg (ed).

Nordin, J.M. forthcoming c, 'Mercantilist Biographies: Agents and actants in the birth of a global world' In review for: *The Archaeology of Mercantile Capitalism*. Harold Mytum (ed.), Post-Medieval Archaeology Monographs, Maney: London.

Articles in Scientific Journals (peer review)

Nordin, J.M. 2013a. 'The Centre of the World: The Material Construction of Eurocentric Domination and Hybridity in a Scandinavian Seventeenth-Century Context'. *Journal of Material Culture* 18:2, 189–209.

Nordin, J. M. 2012. 'Embodied Colonialism – The cultural meaning of Silver in a Swedish colonial perspective in the 17th century'. *Journal of Post Medieval Archaeology* 46(1), 143–165.

Nordin, J. M. & Eriksdotter, G. 2011. 'Being on the Inside, Forgetting to Look Out: The Need for a Historical Archaeology of Global Relevance'. *Current Swedish Archaeology* 19. Pp143–165.

Nordin, J. M. 2011. Archaeological Investigations in the world of Display. A Material Study of the use of History in the Stockholm Exhibition of 1897. *International Journal of Historical Archaeology* 15:3. Pp 358–380.

Monographs and anthologies

Naum, M. & Nordin, J.M. (eds). 2013b. *Scandinavian Colonialism and the Rise of Modernity. Small time agents in a global arena*. Magdalena Naum & Jonas M Nordin. Springer International: New York.

Nordin, J.M. & Lihammer, A. (eds) 2010. *Modernitetens materialitet. Arkeologiska perspektiv på modernitetens framväxt*. Museum of National Antiquities Studies 17.

Bookchapters

Nordin, J.M. 2014. 'Materialitet, kolonialism och globala nätverk: materiell kultur i det tidigmoderna atlantiska samhället'. *Fråga föremålen: handbok till historiska studier av materiell kultur*. Red. Forssberg, A.-M. & Sennefeldt, K. Studentlitteratur. Lund. 161–76.

Nordin, Jonas M. 2013 "There and back again – the material culture of New Sweden. Towards an Archaeology of hybridity of 17th Century Colonialism", i *Scandinavian Colonialism and the Rise of Modernity. Small time agents in a global arena*. Magdalena Naum & Jonas M Nordin (Eds). Springer International: New York. 207–225.

Naum, M. & Nordin, J.M. 2013. 'Introduction. Situating Scandinavian Colonialism'. *Scandinavian Colonialism and the Rise of Modernity. Small time agents in a global arena*. Magdalena Naum & Jonas M. Nordin, red. Springer International: New York. 3–16.

Herva, V-P. & Nordin, J.M. 2013. 'Classicism and Knowing the World in Early Modern Sweden'. *Relational Archaeologies: Humans, Animals, Things*. Christopher Watts (ed.). Routledge: London. 209–227.

Nordin, J.M. 2010: 'Det emblematiske silvret. Sverige i den atlantiska världen under 1600-talet'. *Modernitetens materialitet. Arkeologiska perspektiv på modernitetens framväxt*. Museum of National Antiquities Studies 17. Eds. Nordin, J.M. & Lihammer, A. Pp. 47–70.

Nordin, J.M. 2009: 'Of Brick and Stone: The Archaeology of Birgitta Sonadotter and Stig Hansson. Individuality and Architectural Strategies in Late medieval Dalecarlia, Sweden'. *From Ephesos to Dalecarlia. Studies in Medieval Archaeology conducted at the department of Archaeology*, University of Stockholm. Eds. Elisabet Regner et al. Stockholm. Pp.247–275.

Nordin, J.M. 2009. 'Den iscensatta medeltiden och drömmarna om moderniteten: historiebruket vid Stockholmsutställningen 1897'. *Tankar om ursprung. Fortiden och medeltiden i nordisk historieanvändning*. Eds. Samuel Edquist et al Stockholm. Pp. 223–248.

Other journals and articles

Nordin, J.M. 2014. 'Modern tid' (and other texts) texts, *En sak till: 12 experters spännande berättelser om 32 fantastiska föremål på Historiska museet*.

Nordin, J.M. 2013. När Sverige ville ha sin bit av Amerika. Under strecket. *Svenska Dagbladet* 4.3.

Nordin, J.M. 2011. Järn, bäverskinn och slavar: om Sveriges koloniala arv. *Röda Rummet* 2011:1–2.

Nordin, J.M. 2011. Den organiserade marginalen. De senmedeltida gillenas arkeologi. *Formvännen. Swedish Journal of Antiquarian Research* 2011:1. Pp. 27–42.

Reviews

Nordin, J.M. 2013. 'Review av Förmodern globalitet. Andrén, A. (ed.) Lund: Nordic Academic Press 2011. *Historisk Tidskrift* 2013:4. 717–21.

Nordin, J.M. 2011. Review of Hicks, D. & Beaudry, M.C. 2005. The Cambridge Companion to Historical Archaeology. *Formvännen. Swedish Journal of Antiquarian Research* 2011:1.

Nordin, J.M. 2010. Review of Evans, C. & Rydén, G. 2007. Baltic Iron in the Atlantic World. *Formvännen. Swedish Journal of Antiquarian Research*. 2010:3. Pp 258–259

Nordin, J.M. 2010. Review of Chris Gosden "Archaeology and colonialism". *Formvännen. Swedish Journal of Antiquarian Research*. 2010:1. Pp 73–75.

Research Reports

Andersson, G. & Nordin, J.M. 2010. *Arkeologiska undersökningar i den utställda världen. Fou-rapporter 6*. Statens historiska museum, Fou-rapporter 6. Stockholm.

Nordin, J.M. 2008. *Det magiska året 1897. Förstudie till ett publik- och samtidsarkeologiskt projekt*. Statens historiska museum , Fou-rapporter 5. Stockholm.